

N:o 38.

Ank. till Riksd. Kansli den 6 Mars 1874, kl. 3 e. m.

Utlåtande, angående Riksgälds-kontorets förvaltning under den tid, som förflutit sedan början af 1875 års riksdag.

(R. A.)

Efter tagen kännedom om innehållet af den utaf Riksdagens sistlidna år församlade revisorer afgifna och till Stats-Utskottet remitterade samt bland Kamrarnes ledamöter i tryck utdelade berättelse om verkställd granskning af Riksgälds-kontorets tillstånd och förvaltning, får Stats-Utskottet, som genomläst de protokoll, hvilka hos Fullmäktige blifvit förda efter den 15 Augusti 1873, med hvilken dag revisorerne protokollsgranskning slutade, till och med den 12 sistlidne Februari, härmed afgifva yttrande öfver hvad revisorerne i ett eller annat hänseende erinrat och föreslagit, samt hvad för öfrigt vid den af Utskottet verkställda granskning förekommit.

1:o.

Angående anslaget till uppförande af ny arkivbyggnad för Göta Hofrätt.

(Rev.-ber. sid. 53. Fullm. utl. sid. 146).

Med föranledande af revisorerne i revisionsberättelsen (sid. 53) gjorda hemställen, att i Riksgälds-kontoret inestående 3,152 R:dr, utgörande återstoden af det anslag å 24,152 R:dr, som 1867 års Riksdag beviljade *till uppförande af ny*

Bih. till Riksd. Prot. 1874. 4 Saml. 1 Afd. 20 Häft.

arkivbyggnad för Göta Hofrätt och ombyggnad af den Hofrättshuset omgifvande kaj, måtte såsom besparing i räkenskaperna afföras, hafva Fullmäktige uti sitt utlåtande upplyst att, sedan Kongl. Maj:t, genom nådigt bref af den 19 December nästlidne år, förklarar berörde återstod icke vidare vara för det dermed afsedda ändamål behöflig, utan böra till Riksdagens disposition återställas, komme ifrågavarande återstod, att, på sätt Fullmäktige hemställt, ur räkenskaperna afföras.

Utskottet hemställer,

att Riksdagen måtte härvid låta bero.

2:o.

Angående ett af Kongl. Maj:t icke disponeradt anslagsbelopp.

(Rev.-ber. sid. 53. Fullm. utl. sid. 146).

Beträffande det belopp af 1,775 R:dr, som återstår odisponerad utaf det statsbidrag å 100,000 R:dr, som 1871 års Riksdag beviljade att för år 1872 utgå såsom *lån för befrämjande af utdikningar och aftappningar af sanktrakter och sjöar* till beredande af odlingsföretag inom rikets mellersta och södra län hafva revisorerne (sid. 53) hemställt, att detta belopp måtte såsom besparing ur räkenskaperna afföras, hvaremot Fullmäktige, då samma statsbidrag blifvit anvisadt till Kongl. Maj:ts disposition, ansett det föreslagna afförandet icke utan Kongl. Maj:ts derom meddelade beslut böra ega rum.

Som likväl, enligt hvad hos Utskottet blifvit anmaldt, Kongl. Maj:t numera genom nådigt bref af den 20 sistlidne Februari förklarar, att ofvannämnde Ettusen-sjuhundrasjuttiofem riksdaler skola till Riksdagens disposition reserveras, hemställer Utskottet, att Riksdagen måtte besluta

det någon utbetalning af berörda odisponerade belopp icke må ega rum.

3:o.

Angående inköp af möbler och inventarier för Riksdagens hus.

(Rev.-ber. sid. 63. Fullm. utl. sid. 146, 147.)

I anledning af Fullmäktiges den 14 December 1871 och den 4 Januari 1872 fattade beslut angående *inköp af åtskilliga för Riksdagshusets inredning behöfliga möbler och inventarier*, till betalning hvarför, äfvensom för åtskilliga arbeten

och reparationer, af Fullmäktige anordnats den 7 Mars 1872 17,055 R:dr 13 öre och den 2 Maj samma år 465 R:dr 50 öre, hafva revisorerne (sid. 63) anført, att Fullmäktiges förfarande att utan uppgjort kostnadsförslag uppdraga åt den tjensteman, som har den närmare vården om och tillsynen öfver Riksdagens hus, att på egen hand besörja uppköp och låta verkställa arbeten af så omfattande och dyrbar beskaffenhet, som de förenämnda, ådragit sig revisorerne särskilda uppmärksamhet, hvarjemte revisorerne uttryckt den önskan, att, innan större reparationer eller mera kostsamma inventariepersedlar för samma hus anskaffades, kostnadsförslag derå måtte varda upprättade och anbud å desammas verkställande infordrade.

Jemte det Fullmäktige, för såvidt berörde framställning skulle innefatta en anmärkning, fäst at uppmärksamheten derpå, att föregående Riksdagar redan meddelat Fullmäktige ansvarsfrihet för alla beslut och åtgärder, som finnas antecknade i protokollen till och med den 23 Januari 1873, och att för ifrågavarande, under åren 1871 och 1872 fattade beslut dåvarande Fullmäktige således af Riksdagen erhållit full ansvarsfrihet, hafva Fullmäktige förklarar sig visserligen dela revisorerne åsigt om önskvärdheten deraf, att före större reparationers företagande eller mera kostsamma inventariers anskaffande, kostnadsförslag kunde varda upprättade och anbud infordrade; men derjemte erinrat, att vid ifrågavarande tillfälle, då rummen efter de verkställda byggnadsarbetena i Riksdagens hus först helt nära inpå riksdagen kommo i ett sådant skick, att lämpligaste sättet för deras möblerande kunde bestämmas, ett sådant förfarande varit omöjligt och förenadt med det äfventyr, att rummen vid Riksdagens sammanträdande ej varit i ordnad skick, hvilket syntes Fullmäktige angeläget att undvika.

Med afseende å hvad Fullmäktige sålunda yttrat, hemställer Utskottet, att Riksdagen måtte förklara,

det revisorerne ofvanberörde framställning icke påkallar någon vidare åtgärd.

4:o.

Angående förteckningen å inventarierna i Riksdagens hus.

(Rev.-ber. sid. 64. Fullm. utl. sid. 147, 148.)

Revisorerne hafva vidare (sid. 64) hemställt, att i *förteckningen öfver de uti Riksdagens hus befintliga inventarier* måtte utsättas värde för hvarje inventariepersedel, och att hädanefter ett särskildt inventariekonto måtte i Riksgälds-kontorets räkenskaper uppläggas.

Uti sitt häröfver afgifna utlåtande (sid. 147) hafva Fullmäktige yttrat, att då det icke syntes lämpligt att Riksdagshusets inventarier upptagas såsom en tillgång

för Riksgälds-kontoret, Fullmäktige icke kunde tillstyrka förslaget om uppläggande i Riksgälds-kontorets räkenskaper af ett särskildt konto för dessa inventarier. Hvad åter beträffade utsättande i förteckningen af värde för hvarje inventariersedel, antogo Fullmäktige att revisorerne härmed afsett ej egenteligen värdet å inventarierna, som naturligtvis i mån af deras slitning och andra omständigheter måste vara underkastade ständig förändring, utan det pris, hvartill de blifvit inköpta; och ehuru ett sådant utsättande af inköpspriset ej syntes Fullmäktige komma att medföra synnerligt gagn, och ej heller, Fullmäktige veterligen, förekommer i Riksbanken eller annat statens härvarande embetsverk, kunde det likväl för framtiden iakttagas. Dock hafva Fullmäktige hemställt, att, för den händelse Riksdagen skulle finna skäl meddela en sådan föreskrift om inköpsprisets utsättande, densamma måtte komma att afse endast de persedlar, som framdeles inköpas, emedan för de redan inköpta, särdeles de, till hvilka materialier levererats eller på hvilka arbete utförts af flera köpmän eller handtverkare, ofta jemte andra leveranser och arbeten, hvarför sedermera gemensamma räkningar utställts, det skulle vara förenadt med den yttersta svårighet och stundom omöjligt att angifva hvad hvarje särskild inventariersedel kostat; hvarjemte Fullmäktige fästat uppmärksamheten derå, att, om inköpspriset skall utsättas, äfven inköpsåret torde för fullständighetens skull böra upptagas.

Då Stats-Utskottet för sin del finner det af revisorerne framställda förslag till sin hufvudsyftning afse god ordning, anser sig Utskottet böra hemställa, att densamma må på det sätt af Riksdagen bifallas,

att Riksdagen uppdrager åt Fullmäktige att genom sakkunniga personer låta värdera de inom Riksdagens hus befintliga möbler och andra inventarier samt att låta tillse, det icke allenast detta värde uti inventarieförteckningen upptages, utan ock att inköpspris på de möbler och inventarier, som hädanefter anskaffas, uti inventarieförteckningen utsättes, jemte tiden då inköpet egt rum, äfvensom att, vid skeende kasseringar af obrukbara eller obehöfliga inventarier, desamma varda utur inventarieförteckningen afförda, med anteckning af det pris, hvartill desamma vid möjligen skeende försäljning blifvit föryttrade.

5:o.

Angående testamentsbevillningsärendena.

(Rev.-ber. sid. 68. Fullm. utl. sid. 148.)

Revisorerne hafva (sid. 68) anmält, att vid granskning och jämförelse af de från Hofrätterna inkomna uppgifter rörande *gåfvor, testamenten och arf, för hvilka*

erläggandet af bevillning ifrågakommit och de från Kongl. Maj:ts befallningshafvande insända, af uppborädmännen i länen afgifna rapporter angående dylik bevillning, samt vid granskningen af det uti kommissariatet förda diarium öfver de till Riksgälds-kontoret inlemnade borgensförbindelser för sådan bevillnings erläggande, äfvensom vid den af revisorerne anställda inventering af dessa förbindelser, åtskilliga anmärkningar förekommit, å hvilka revisorerne fästat Fullmäktiges uppmärksamhet med anmodan till dem att tillse, att hvad i detta hänseende blifvit försummadt måtte ofördröjligen varda fullgjordt.

I anledning häraf hafva Fullmäktige uti sitt afgifna utlåtande (sid. 148) meddelat, att Fullmäktige, som redan den 21 sistlidne Augusti eller före mottagandet af revisorerne berättelse anmodat vederbörande att ofördröjligen gå i författning derom, att handlingarne rörande arfs- och testamentsbevillningen blefve bragta i föreskrifven ordning och fullständighet, sedermera tillsett att samma föreskrift blifvit iakttagen.

Då Utskottet inhemtat att Fullmäktige dels, på sätt ofvan är nämndt, före den tid då revisorerne framställning gjordes, meddelat föreskrift om vidtagande af erforderliga åtgärder för vinnande af samma ändamål, som med revisorerne framställning åsyftats, dels ock sedermera, jemlikt hvad Fullmäktiges protokoll för den 15 sistlidne Januari innehåller, funnit den meddelade föreskriften vara iakttagen, så att revisorerne i detta afseende gjorda framställning icke föranledde till någon vidare åtgärd från Fullmäktiges sida, anser Utskottet, vid det förhållande derjemte att befattningen med ifrågavarande ärenden numera öfvertagits af Statskontoret, sig böra hemställa,

att Riksdagen måtte vid hvad sålunda blifvit åtgjordt låta bero.

6:o.

Angående erläggande af ränta å lyftade statsbidrag för arbeten, som icke blifvit kontraktensligt fullbordade.

(Rev.-ber. sid. 73.)

Jemte anmälan, att Kongl. Maj:t, uppå derom af vederbörande gjord underdånig framställning, under den 20 December 1872 befriat intressenterne i det med statslån af 2,000 R:dr understödda arbetet för sänkning af sjön *Angarn i Wallentuna socken af Stockholms län* från skyldigheten att verkställa ifrågavarande sjösänkning samt föreskrifvit att lånebidraget skulle af dem senast den 1 Juli 1873 till Riksgälds-kontoret återbetalas, hafva revisorerne erinrat, att detta lån af intressenterne i arbetsföretaget innehafts under nära tre år utan räntas erläggande. Re-

visorerne hafva, med anledning häraf och under förutsättning att Riksdagen äfven hädanefter anvisar medel till Kongl. Maj:ts förfogande, att användas till låneunderstöd för utdikningar till befrämjande af odlingsföretag, samt dervid medgifva räntefrihet under viss tid, hemställt att — till förekommande deraf att sålunda lyftade medel, utan att för dermed afsedda ändamål begagnas, komma att längre eller kortare tid räntefritt innehafvas — Riksdagen bland villkoren för dylika låns erhållande måtte föreskrifva att, derest lån återbetalas, utan att det företag, hvartill det varit beviljadt, blifvit fullbordadt, ränta jemväl skall å lånet erläggas för hela den tid, hvarunder intressenterne varit af detsamma i åtnjutande.

Jemte det Utskottet, lika med revisorerne, anser att intressenter i arbetsföretag, som fått lyfta större eller mindre del af beviljade låneunderstöd, böra, derest arbetet icke vinner fullbordan, och lånet på sådan grund återbetalas, godtgöra ränta å medlen för den tid desamma innehafts, lärer icke kunna förnekas att sådan räntegodtgörelse jemväl borde ega rum, då fråga är om återbetalning af anslag, som fått lyftas, men af en eller annan orsak måste återbäras; och Utskottet får på grund häraf hemställa,

att, såsom tillägg till nu gällande stadganden, rörande villkoren för erhållande af statsbidrag till allmänna arbetsföretag, skall införas föreskrift derom, att derest Kongl. Maj:t — i händelse afvikelse, utan vederbörlig tillåtelse, skett från den fastställda arbetsplanen, eller arbetet icke inom behörig tid blifvit fullbordadt, beslutar att lyftade anslags- eller lånemedel skola återbetalas — det skall åligga vederbörande att jemväl erlagga fem procent årlig ränta å dessa medel från lyftningsdagen tilldess återbetalning sker.

7:o

Angående lånet till Jemtlands kommunikationsaktiebolag.

(Rev.-ber. sid. 75. Fullm. utl. sid. 148, 149.)

I fråga om det lån å 70,000 R:dr, Rikets Ständer vid 1862 och 1863 års riksmöte beviljade Jemtlands kommunikationsaktiebolag, hafva revisorerne (sid. 75) hemställt, att sedan genom behörigt intyg blifvit styrkt, att bolagets konkurs afslutats och att, någon vidare tillgång till utdelning åt borgenärerna icke finnes, Riksgäldskontorets vid 1872 års slut utbalanserade fordran hos detta bolag, 48,306 R:dr 75 öre, med sedermera derå upplöpande ränta, måtte få ur Riksgäldskontorets räkenskaper afskrifvas; och hafva Fullmäktige, under anmälan att de gått i författning om

erhållande af ett sådant betyg, som revisorerne omförmält, instämt i revisorerne berörda hemställan.

Stats-Utskottet hemställer,

att Riksdagen måtte bifalla hvad revisorerne sålunda föreslagit.

8:o

Angående Gefle—Dala jernvägsaktiebolag.

(Rev.-ber. sid. 90—94. Fullm. utl. sid. 154, 155.)

Då detta bolags årliga behållning visat sig vara i fortsatt stigande, hafva revisorerne, med fästadt afseende å den låga ränta, 2 procent, som är förskrifven för det af bolaget erhållna statslån, under åberopande af och hänvisande till hvad uti detta ärende förekommer i 1871 års revisionsberättelse, sid. 116—121, i 1872 års Stats-Utskotts utlåtande N:o 37, sid. 16—19, samt i 1872 års revisionsberättelse, sid. 122—125, hemställa, att Riksdagen må hos Kongl. Maj:t anhålla, det ville Kongl. Maj:t — med begagnande af den i 6 § af kontraktet mellan staten och bolaget om jernvägsanläggningen Kongl. Maj:t förbehålla rätt att, då den årliga behållningen öfverstiger 8 procent å aktieegarnes tillskott, bestämna med huru stort belopp den stadgade amorteringen å statslånet bör ökas — föreskrifva en i förhållande till den öfver nämnda procenttal uppgående behållningen ytterligare ökad årlig amortering af sagda lån, så att detsamma må så fort som möjligt varda gäldadt.

Uti sitt öfver revisionsberättelsen afgifna utlåtande (sid. 155) har direktionen för nämnda bolag erinrat, att Kongl. Maj:t genom det af revisorerne åberopade nådiga beslut af den 6 September sistlidna år förordnat, att den annuitet, bolaget har att erlägga, skall *framgent* beräknas till 6 procent af ursprungliga försträckningsbeloppet. Då, enligt 6 § i kontraktet, någon annan myndighet än Kongl. Maj:t icke varit berättigad att föreskrifva »om och med hvad belopp den stadgade amorteringen å sagda statslån bör ökas» och Kongl. Maj:t, såsom ofvan förmåles, uttryckligen förordnat, att annuiteten *framgent* skall beräknas till sex procent å ursprungliga försträckningsbeloppet, vore direktionen fullt förvissad att Riksdagen lika litet skall begära, som Kongl. Maj:t skulle kunna tillåta ett upprifvande af det för framtiden meddelade klara och ovilkorliga beslutet.

Utan att ingå i någon tolkning af ordalagen i Kongl. Maj:ts ofvanberörda nådiga beslut, har dock Utskottet, vid det förhållande, att Kongl. Maj:t så nyligen förehaft frågan om beloppet af den annuitet, som bör af bolaget erläggas, ansett

sig sakna skäl tillstyrka Riksdagen att för närvarande i detta ämne hos Kongl. Maj:t göra någon ny framställning; och Utskottet hemställer därför,

att hvad revisorerne uti ifrågavarande ämne anfört nu icke må till någon åtgärd föranleda.

9:o.

Angående ansvarsfrihet för Riksgälds-kontorets styrelse.

Då Stats-Utskottet vid den nu verkställda granskningen af Riksgälds-kontorets styrelse och förvaltning funnit Fullmäktige i nämnda kontor hafva med nit och omsorg uppfyllt sitt viktiga och ansvarsfulla kall, tillstyrker Utskottet,

att Fullmäktige må tillerkännas full ansvarsfrihet för alla beslut och åtgärder, som finnas antecknade uti deras protokoll från den 23 Januari 1873 till och med den 12 sistlidne Februari.

Stockholm den 6 Mars 1874.

På Stats-Utskottets vägnar:

Arvid Fr:son Posse.

Herr *Jöns Rundbäck* ville hafva antecknadt, att han icke deltagit i slutliga handläggningen af de i detta utlåtande behandlade frågor.
